

**R. P. Ferdinandi De Castro Palao, Legionensis Soc. Iesv,
Sacrae Theologiae Professoris, Et sanctae Inquisitionis
Qualificatoris & Consultoris; Operis Moralis, De Virtutibus,
Et Vitiis Contrariis, In ...**

Continet Tractatus De Conscientia, De Peccatis, De Legibus, De Fide, Spe,
Et Charitate

Castro Palao, Fernando de

Lugduni, 1669

6 Qua ratione cum inimicis, & peccatoribus procedere debeas, ne
charitatis praeceptum offendas.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-76540](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-76540)

10. Quapropter ut certum tempus huius obligationis signemus, distinguo duplicem obligationem, aliam, quae per se, & ex vi charitatis oritur, aliam, quae per accidens ratione alterius adiuncti, cui charitatis dilectio necessaria est. Quando enim dilectio non est per se, sed aliunde necessaria, illam omittas, non aduersus charitatem, sed aduersus aliquam virtutem peccas Exemplo declaro. Exitus in mortali, vis ministrare, aut recipere aliquod sacramentum, tenetis peccatum expellere ex anima, vt dignè ministrare, quod nisi media attritione cum sacramento poenitentiae, vel contritione, quae amorem Dei super omnia includit fieri non potest. Si igitur tunc omittas hanc media assumere, & sacramenta ministrare, non aduersus charitatem sed aduersus religionem peccabis, quia ex religione obligatio habendi dilectionem, casu quo sacramentum poenitentiae non recipiatur, ortum habeat. Sed de hac obligatione in praesenti non est sermo sed de illa, quae per se, & ex vi charitatis oritur. Hac ergo obligatione existimo quemlibet adiuuati teneri, non singulis annis, vt placuit Petro de Ledema 2. tom. summ. tractat. 6. cap. 5. post. 6. conclus. quia hoc est nimis durum, & nullo firmo fundamento nititur, sed aliquoties in vita, ita vt non multo tempore hoc exercitium differatur, signate autem hoc tempus, fieri non potest, sed prudentis arbitrio mensurandum est & reputatum autem dilationem trium annorum esse grauem. Nam qui tanto tempore diuinam bonitatem non reclamationem, eam videtur contemnere, & in periculo eam offendendi, & humanis rebus proponendi constituit. sic Coninch. disp. 24. dub. 3. num. 57. Suarez de charitate, disp. 5. sect. 3. num. 4.

11. Aduersus tamen raro quemlibet fidelem, nisi moribus deprauatus sit, huius peccati reum existere, quia saepe conatur contritione se ad absolutionem disponere, & saepe beneficia diuina, & summam bonitatem considerat, quibus ad effectum debitum amicitiae excitatur.

PUNCTUM V.

Utrum teneamur ex charitate proximum diligere.

1. Quid sit proximus.
2. De fide est te esse obligatum proximum diligere.
3. Proponitur ratio dubitandi, an obligeris ad aliquem internum amorem.
4. Amore Dei potest amor proximi satisfieri.
5. Satisfit ratio dubitandi n. 3. adducta.

1. Permittendum est, qui nomine proximi intelligantur? Hi sunt qui supernaturalis beatitudinis sunt capaces. sic Doctores cum August. lib. 1. de doctrin. Christi. cap. 23. 26. & 30. Quapropter fidelis, & infidelis, peccator, & inimicus praedestinat, & reprobus nomine proximi veniunt intelligendi, quia omnes hi, dum in hac vita degunt, capaces sunt beatitudinis, illisque beatitudinem velle potes, quod si tibi reuelatum esset aliquem esse reprobum, & condemnandum, adhuc circa illum charitatem exercere potes, quia & velle potes absolute, ne plura peccata committat, & simplici affectu vt beatus finem assequatur, absolute tamen ex suppositione, quod reprobus sit, velle non poteris illi beatitudinem, quia velles impossibile, scilicet reuelationem non esse veram. Pari ratione de damnatis (qui etiam suo modo proximi nobis sunt) velle potes, ne tot peccata committant, & simplici affectu desiderare illius beatitudinem, non tamen absolute, quia absolute est impossibile. sic Suarez disp. 1. de charitate, sect. 1. d. 2. Hoc postea.

2. Dicendum est te obligatum esse ex charitate proximum, sicut te ipsum diligere, habetur Matth. 22. Diliges proximum tuum, sicut te ipsum, vbi particula sicut, non qualitatem, sed similitudinem denotat, quod & sequens est in scriptura, iuxta illud Ioan.

13. & 15. Hic est praeceptum meum vt diligatis inimicum, sicut dilexisti vos; & illud Matth. 5. Estote perfecti, sicut & Pater vester caelestis perfectus est & tradit pluribus exortans Athanas. form. 4. contra Arrianum, circa medium. Diuus Thomas 2. 2. quaestione 44. art. 7.

3. Difficultas est, an ad aliquem amorem internum procedentem ex charitate obligeris? Et ratio dubitandi est, quia eodem modo de praecepto dilectionis proximi locutus est Christus, iuxta illud Matth. 22. ac de praecepto dilectionis Dei, cum enim dixisset, Dilige, Dominum Deum tuum, &c. hoc est maximum, & primum mandatum. statim subiungit, Secundum autem simile est huic. Dilige proximum tuum, sicut te ipsum. sed praeceptum dilectionis Dei obligat ad actum internum. Ergo & praeceptum dilectionis proximi ad actum internum obligabit. Item filius patrem, vxor maritum, beneficiarius benefactorem, & similes tenentur interno affectu prosequi, quia beneficia accepta, & obligationes impositae non solum ad exteriorum gratitudinem, sed etiam ad interiorum mouent, incitant, ac deuiunt. Ergo iam charitas obligare potest ad actum internum, quod si in aliquibus proximis hoc verum habet, in omnibus habere debet, cum praeceptum charitatis omnibus generale sit, & solum respicit proximum, quatenus ad imaginem, & similitudinem Dei factus est.

4. Haec ratio omnino conuincit te obligatum esse amare proximum, illiusque bonum desiderare. Sed huic obligationi credo fieri satis amore ipsius Dei, qui saltem virtualiter est amor proximi, iuxta illud Ioannis 4. Hoc mandatum habemus à Deo, vt qui diligit Deum, diligit & fratrem suum. Qui enim Deo placere in omnibus intendit, eiusque voluntatem exequi, necessitudo salutem proximorum velle debet, illamque procurare, prout cognouerit Deo placere. Amare autem proximum amore interno distincto ab amore ipsius Dei, credo te non obligari, nisi forte fuerit aliquando necessarius ad aliqua opera debita exhibenda. sic docent Scotus in 3. distinct. 30. §. quantum ad hoc, circa medium. D. Thomas 2. 2. quaest. 25. art. 8. in corp. Loeza 2. 2. sect. 3. disput. 58. num. 10. Suarez de charitate disput. 5. sect. 4. num. 4. Coninch. disp. 24. dub. 4. concl. 1. & 2. num. 66. & 67. Ratio est, quia ex charitate solum tenetis diligere Deum, vel proximum, quatenus talis dilectio in illorum bonum cedit: ac actus internus, praecise in bonum proximi non cedit cum illi incognitus sit; cedit tamen in honorem Dei, cui omnia patent. Ergo respectu Dei tenetis amorem internum habere, & respectu proximi solum quatenus est necessarius, ad vitandum odium, vel opera misericordiae, & signa beneuolentiae illi debita exhibenda: fauentque huic sententiae omnia, quae de dilectione proximi tradit Ioan. 1. epist. c. 4. & Paulus ad Roman. 13. & alibi. Nam si bene expendantur, totum praeceptum dilectionis proximi in operibus misericordiae constituitur.

5. Ad rationem dubitandi respondeo, praeceptum dilectionis proximi esse simile praecepto dilectionis Dei, & esse idem cum illo, quoad actum internum, quia eodem actu, quo diligis Deum diligimus & proximum, quod respiciens Ioan. 1. epist. c. 4. non dixit, haec mandata habemus à Deo, qui diligit Deum, diligit & fratrem suum; sed dixit, hoc mandatum habemus à Deo, quod vnum, & non duplex sit mandatum. Est autem mandatum proximi simile mandato Dei, & ab illo distinctum secundum opera externa. Alia enim sunt, quae hominibus exhiberi debent, alia quae Deo. Sed quia horum operum exhibitio à iure naturae, & diuino procedit, ex eodem respectu, scilicet Dei super omnia dilecti, idem vnum praeceptum alteri dicitur esse simile.

PUNCTUM VI.

Qua ratione cum inimicis, & peccatoribus procedere debeas, ne charitatis praeceptum offendas.

1. Obligatio est diligendi peccatores, & inimicos.
2. Non potes peccatori, vel inimico velle malum, quia malum illius est.
3. Neque potes velle vindicari, sed tenetis ex corde remittere offensam, imò neque praeberis alii fundamentum suspicandi te non remittere.
4. Quid debeas facere, ne hoc fundamentum praebeas.
5. Per se non tenetis inimicum occurrentem salutare; at aliquando tenetis.
6. Si ipse te prius salutauit regulariter tenetis.
7. Si inimicus veniam postulet, tenetis signa exhibere amicitiae.
8. Non tenetis satisfactionem debitam pro iniuria remittere.
9. Si offensor satisfactionem exhibeat, vel iniuria satisfieri non possit, adhuc potes accusationem instituire, & satisfactionem à iudice exposulare.
10. Cum duo se offendunt, quis teneatur prius veniam petere.
11. Quando offendens proximum obligatus sit veniam petere.
12. Aliquando tenetis alloqui inimicum, si inde sicut ab odio fore, vt desistat.

Certum

1. **C**ertum est secundum fidem te obligatum esse tam iure naturæ, quam diuino, peccatores, & inimicos diligere, quia sunt verè proximi ad imaginem Dei creati, & supernaturalem bonorum capaces, ob quæ redduntur amore digni. Neque enim obligaris amare peccatorem, quatenus peccator est, neque inimicum, quatenus odiosus est: hoc enim esset te obligare amare culpam, & Dei offensam, sed obligaris amare illos, quia tibi proximi sunt, & naturæ conformes. Conclusio factis probatur ex illo *Lucæ 6.* ubi loquens Christus de dilectione inimicorum, dixit, *prout vultis, ut faciant vobis homines, & vos facite illis similiter, & Matth. 5.* *Ego autem dico vobis: Diligite inimicos vestros, & benefacite eis qui oderunt vos, &c.* Cum autem Christus Dominus nullum morale præceptum, præter ea quæ sunt sacramentorum, tulerit in lege gratiæ, quòd iure naturæ latum non esset, vt cum *D. Thom. 1. 2. quæst. 108.* omnes supponunt, efficitur sanè hoc præceptum dilectionis inimicorum iure naturæ haberi. Neque obstat lege veteri odium inimicorum videri præceptum illis verbis *Matth. 5. Audistis, quia dictum est antiquis, Diliges proximum tuum, & odio habebis inimicum tuum.* Quia nulla in parte veteris Testamenti habentur, sed à Phariseis, & Scribis erat introductum vt probat *Iansen in sua concordia, c. 40. Lyra super illum locum. Lorca 2. 2. sect. 3. disp. 23. n. 13.* Adde antiquis non esse præceptum, aut permissum odium inimicitia respectu alicuius inimici. Voco odium inimicitia, quo scilicet velles inimico malum, quia malum illius est: quia hoc permitti non poterat, vt pote intrinsicè malum & nullo bono fini deseruiens; bene tamen permitti, & præceptum fuit odium abominatonis, quo scilicet aliquem tanquam nobis malum, & infestum aduersamur, & cupimus omnino destrui, & perire: & hoc odium non fuit antiquis permissum respectu cuiuslibet inimici, sed respectu illius, qui legem Dei auerfabatur, & Iudæos ad idololatriam excitabat, quales erant Chanaanii, quibus cum amicitiam inire Iudæi erant prohibiti: imò potius tenebantur eos auerfari, & pro viribus delere. *Exod. 34. n. 16. Regum. 11. vers. 2.* & tradit *Gregor. homil. 38. in Euangel. post initium.* Hoc autem odium abominatonis honesto fine habitum, quodque potius in operibus externis, quam in interno affectu consistit, non est intrinsicè malum. Lege tamen gratiæ etiam hoc odium inimicorum sublatum est, vt Ecclesiæ minus conueniens.

2. Ex hac obligatione primò inferitur, te non posse peccatori, neque inimico velle malum aliquod, quia malum illius est, quia hoc est intrinsicè malum, & nulla ratione honestari potest. Quòd si obiciatur, sæpè in Scriptura conceditur mala grauissima peccatoribus imprecari, vt *Psalm. 9. Conuertantur peccatores in infernum, & Psalm. 18. Confutue super eum peccatorem, & diabolus stet à dextris eius cum iudicatur, &c.* *Dei iudicatur, &c.* *Oratio eius fiat in peccatum, quæ certè grauissima mala sunt, & ad Galat. 5. Vinam & abscondantur, qui vos conturbant.* Facile responderetur, nò enim illa mala peccatoribus imprecamur, quatenus illis mala sunt, sed quatenus per illa diuina iustitia ostenditur, & aliorum punitione corriguntur, ipsique à peccando cessant. Quo titulo ipsemet Deus hæc mala peccatoribus infligit, non autem ex odio illorum, quia vt dicitur *Sapient. 1. Non delentur in perditione impiorum.* Item hæc mala non tam imprecantur, quam prædicuntur, etiam per modum imprecationis prædictio fiat: sæpè optatius modus in Scriptura pro indicatio usurpatur, vt tradit *Augustinus Psalm. 108. & Hieronymus Psalm. 11. super illum, Disperdat Dominus vniuersa habitia dolosa, & super cap. 1. Thren. & Gregor. lib. 15. moralium, cap. 23.* Deinde in sensu formali solent illæ imprecationes accipi, ita vt sensus sit, pereant peccatores, & condemnentur, quatenus peccatores sunt, id est, eorum culpæ, non tamen quatenus ad naturam Dei creati sunt, sic exponunt *Origen. lib. 8. in epist. ad Roman. super cap. 11. Euzhym. Psalm. 43. Hieronym. in cap. 3. Ezech. & cap. 4. Daniel.* & has omnes explicationes admittit *D. Thomas 2. 2. quæst. 25. art. 6. & quæst. 83. art. 8.*

3. Secundò sequitur te obligatum esse iniuriantem remittere ex corde offensam, etiam si non petat, quod est dicere te obligatum esse abstinerere à volitione vindictæ, quia malum iniuriantis est, conclusio constat ex nuper dictis, & videtur de fide ex illo *Matth. 18.* ubi Christus minatur tradendos esse tortoribus qui ex corde iniurias acceptas non remiserint, & tradit *Nauarr. cap. 14. num. 25. Lorca 2. 2. sect. 3. disp. 25. num. 33. Suarez disp. 3. sect. 5. n. 9. Valentia disp. 3. quæst. 3. versic. secundò quaritur. Coninch. disp. 2. 4. dub. 6. num. 82.*

Adendumque est te non solum obligatum esse ex corde remittere offensam, sed te ita cum inimico portare, vt neque ipsi, neque aliis præbeas fundamentum suspicandi rancorem, & inimicitiam habere, quia ex obligatione charitatis teneris nemini scandalum esse. Ex quo fit, si ipse veniam petat, & doleat de iniuria facta, te obligatum esse significare illi te ex animo deposuisse odium, quia si id non significas, præbes sufficiens fundamentum vt omnes intelligant te verè illius esse inimicum, illique malum velle, & consequenter illi scandalum est, & occasio, vt inimicitia perseveret: sic ex *Diuo Thoma tradit Suarez disp. 5. sect. 5. num. 6. Valent. 2. 2. disp. 3. quæst. 3. punct. 2. circa fin. Coninch. disp. 2. dub. 6. num. 93.*

4. Sed inquires, quid debeas facere ne præbeas fundamentum suspicandi te odio prosequi inimicum?

Respondeo nulla regula certa id præscribi, posse sed prudentia

arbitrio spectaris circumstantiis esse mensurandum. Placet tamen aliquos casus subiungere, ex quibus alij contingentes decidi possunt. Et inò, non licet tibi inimicum, quia inimicum est, excludere ab oratione, beneficis, auxilio, opere in gratiam alicuius communitatis facto, cuius ipse inimicus est pars, quia eo ipso significas te inimicum odisse, cuiusque odium excitas, & pronocas. Et in hoc sensu dixit Christus *Matth. 5.* nos debere orare pro persecutoribus, & illis benefacere, hoc est, quando pro aliis oramus, alijque benefacimus.

Dices te obligatum non esse salutare, elemosinam distribuere, sed gratis, & pro libito facis. Ergo potes his, & non aliis conferre.

Respondeo negando consequentiam, si ea exceptio est odij signum, sæpè enim obligatus non es orare: at si oras, debes attendere orare. Si ergo dicendum est, etsi obligatus non sis orare, elemosinamque communitati tribuere; tamen tribuas, debes omnibus tribuere, ne des inimico occasione offensa, & aliis fundamentum suspicandi te rancorem non deposuisse; sic ex communitate docet *Suarez disp. 5. de charitate, sect. 5. n. 7. Valent. 2. 2. disp. 3. quæst. 3. punct. 2. circa finem, versic. tertio sequitur. Coninch. disp. 2. 4. dub. 6. a. n. 85. cum diuo Thoma, quæst. 25. art. 9. & eius expofitor. Dixi te non posse absque peccato à communi oratione, & beneficio inimicum excludere quia inimicus est. Nam si illum ex alia causa honeste excludis, illamque causam alius manifestas, non peccas; quia solum peccare potes, eo quòd signum præbes inimicitia, & inimicum ad odium excites, quòd cessat, quando titulo honesto facis exclusionem. Hinc est, si beneficium impartendum omnibus non suppetit, poteris omittere elemosinas, & aliis conferre, item si scires intercessionem tuam pro omnibus factam, non omnibus profuturam, poteris pro amicis impendere, inimicos exclusis, quia tunc non excludis inimicos, quia inimici, sed quia pallium breue est; & multos operire non potest, quo in casu prudentia dicitur, vt potius amicis quam inimicis faueas, sic *Valent. & Coninch. supra, cum D. Thom. Bannes, & Lorca ibi.**

5. Secundus casus est de obligatione salutandi inimicum, eum tibi occurrat. Dico ergo per se nullam esse talem obligationem, quia per se omisso salutationis non est signum odij, neque ad odium excitat, eum debita non est, & liberè omitti potest. Non enim omnes, qui tibi occurrunt, salutare teneris, neque ex salutationis omissione censuris in salutatum odisse. At inimicus non teneris specialia signa amicitia exhibere, cum ratione inimicitia potius indignitatem sunt constituti. Ergo non teneris per se inimicum occurrentem salutare, sic *Coninch. disp. 2. 4. dub. 6. num. 91. Bonacina disp. 3. quæst. 4. de charitate, punct. 3. num. 3. Suar. disp. 5. sect. 5. num. 8. Dixi per se non esse odij signum, nam aliquando esse potest, scilicet cum inimicitia est publica, & ante inimicitiam solitus fueris inimicum occurrentem salutare, si tunc salutacionem omittas, sine dubio scandalum generas, & sufficiens præbes fundamentum suspicandi ob solam inimicitiam omittere, quòd à fortiori militat, si inimicus sit superior, si tunc salutare omittas, illum censuris contemneris, & odij fomitem ministrabis, sic *Valent. 2. 2. disp. 3. quæst. 3. punct. 2. versic. hinc sequitur. Coninch. disp. 2. 4. dub. 6. num. 91. Lorca disp. 25. numer. 28. Bonac. supra, & alij.**

6. Sed quid si ipse inimicus te salutauit.

Respondeo, regulariter loquendo, te obligatum esse resalutare, quòd si non facias, non solum contra urbanitatem peccas, sed etiam contra charitatem, quia postea inimicitia, censuris omittere ob inimici contempnum, illique occasionem præbes in inimicitia perseverandi, sic *Suarez disp. 5. sect. 5. n. 8. Coninch. Valent. Lorca, Bonacina supra. Emanuel Saà in varagante editione, verbo charitas, num. 9. Excipi tamen debet casus, in quo cessata inimicitia non soleres salutantem resalutare, qui casus raris est, & solum habere potest locum in homine tibi longè inferiori; tunc enim nec contempnum, neque odij potest esse signum omissionis salutationis, sic expressè *Coninch. n. 91. cum Bannes, Valent. Lorca, Nauarr. & Bonac. disp. 3. q. 4. de charitate, punct. 3. n. 4.**

7. Tertius casus est de inimico veniam postulante, & dicendum est te obligatum esse aliqua signa exhibere, quibus significes illum in amicitiam recipere, quia omisso talis signi in illa occasione esset signum rancoris, & odij, sic *Suarez dicta disp. 5. sect. 5. n. 9. Bonac. punct. 3. n. 5. Coninch. disp. 2. 4. dub. 6. n. 91. Emanuel Saà verbo charitas, n. 8. & alij apud ipsos. Excipit autem Coninch. ab hac obligatione superiorem offensum, affirmat namque hunc posse aliquantulum retardare remissionem, & animum offensum ostendere, vt subditus grauitatem sue culpæ apprehendat, illamque iterum fugiat; quia tunc illa ostensio non est signum inimicitia, sed potius amicitia, cum in bonum subditi fiat, sicuti fecit *Dauid cum Abalam, cui diu suum conspectum distulit, & non aliis perfidio est quædam culpæ puniitio, quæ superioribus, & non aliis permilla est. Cauendum tamen est, vt bene ipse Coninch. aduertit, ne ex dolo fiat, & ne ex illo oritur intelligatur, nève subditus nimis exasperetur, consentit *Emanuel Saà supra in edit. Complutensium, cum dicit, si scandalum abis, & sit aliqua occasio negandi salutacionem salutanti, & veniam postulanti, qui negaret non esse condemnandum, sufficit enim inquit non odisse, & paratum esse in necessitate, vt proximo subuenire.***

Verum in hac significatione amicitiae non comprehenditur...

Sed quid si offensio ultra humilem petitionem venia...

Videtur negandum, ex cap. si quis constitutus, 90. dist. vbi Fabian...

Factor regulariter hoc consulendum esse, quia ratio est, qui ex...

Quartus casus est, cum duo se invicem offendunt, quis...

Si Sed inquires, an offensio obligatus sit semper veniam...

intelligitur, si non exigat, cum facile possit, vel cum laetent...

Dixi veniam petere, aut satisfactionem competentem exhibere...

Quintus casus est, an si scias alloquendo inimicum, &...

PUNCTUM VI.

Verum in bonis spiritualibus teneamur nos ipsos in amore appreciatio praferre omnibus proximis.

- 1. Quae sint bona spiritualia. 2. Obligatus velle potius tibi gratiam, quam gloriam...

Bona spiritualia sunt in duplici differentia, alia, quae quis...

Dico ergo primo Obligatus esse velle potius tibi gratiam, &...